

reke Bele je Paflagonsko ljudstvo, ktero nekteri Plemensko imenujejo, in ktero ima za sabo mejo Galacijo. Tù je mesto Mastya (to je, naravnost Mesto imenovano) Milečanov, potlej Kermna. V ta kraj Nepos Korneli še dostavi Henete in verovanje terja, da so od teh zaroda na Italijanskim Veneti, kateri imajo ž njimi vred eno ime.“

Tisti Heneti ali Plemen, ki po razdjanji Troje niso z Antenoram na Heneško ali Veneško zraven Jadranskiga morja šli, so se v Kapatočje ali Belo Soro h svojimu zarodu podali. Tudi Heneti so bili Leukosyri, to je, Bolosorci ali Beli Sorci imenovani. Spredniki Henetov ali Venetov, Vindov so v Kapatočji stanovali preden so se v Plemenijo preselili; imenovali so se pa Sori, Beli Sori, Heneti, Veneti; Vindi ali Indi, Hindi. Sauromatae, to je, Soromadi so bili njih sorodniki, ker so se bili Madi posorili, kakor so tudi Heneti iz Sorskiga zaroda bili.

Ljubi moj prijatelj! kar sim Ti danas pisal, sam še nekoliko premisli, in eno z drugim permerjaj. Prihodnjič Ti bom od Vindov ali Henetov dalje pisal. Z Bogam!

Tvoj stari prijatelj
Benkov Tone.

Nekaj iz „Vesne.“

(Dalje.)

Dokončavši svoj kratki uvod, začne Ljubljanski dopisatelj „Vesne“ svojo razsojo takole: „Taj pot opustim pervaka slovenskih pesnikov Koseskiga, in se obernem rajše precej k pesnikom mlajšim. Na pervem mestu med temi stoji Lovre Toman. Njegova domišljija je prederzna, njegove podobe nam kažejo nadušeniga gorečiga mladenca, kateri se po orlovo leté nad oblake vzdiguje. Njegovo naj višje nadušenje nam postavi orientalsko poezijo pred oči. In če se na jedini strani čudimo njegovimu nenavadnimu pesniškemu nadušenju, uname na drugi ljubeznivost njegove besede v nas naj prijetnejše čutila. Vsaka struna njegove lire diha gorečo ljubezen do domovine.“

„Miroslav Vilhar, naj plodnejši slovenski spisatelj, je zavoljo svoje neodvisnosti in zavoljo srečnih privatnih okolnost, kakor tudi zavoljo svojih bogatih dušnih zmožnost, posebno poklican, da bi poveliceval slovensko slovstvo. Vsako njegovo delo je namenjeno k kakimu dobriemu naménu, postavimo, za obdarovanje naj boljših slovenskih spisov. Vilhar pomaga tedaj dušno in materialno k povišanju slovstva, kar moramo le hvaležno spoznati. Njegove pesme cikajo k tako imenovanim političkim pesmim. „Koledar“, ki je ne davno na svetlo prišel, zasluži prvo mesto. Njegova „Jamska Ivanka“ pripravlja pot slovenski pevoigri. Napravi te igre, ktere je tudi on zložil, so prav v slavjanskem narodnem duhu sestavljene.“

S pesništvom se tudi Cegnar z velikim uspehom peča. Njegovi prevodi, posebno pa prevod Mosenthalove Deборе, slišijo med naj boljše dela. — Malavašič, urednik rajnkiga „Praviga Slovenca“, tudi ni poslednji ne v izvirnih delih ne v prevodih. Tudi njegova „slovnica za šole“ ni brez cene. Vendar je učitelji naših normalnih šol niso poterjili, da bi bila pripravna za šole. — Z rednimi sestavki v vezani in prosti besedi se dobro obnašajo tudi gg. Ledinski, Oliban, Jeran, Potočnik, Hicingar, Kastelic, Svetie, Jeriša, Terdina (poslednji trije so v Be-

ču), Poženčan, Valjavec, Žepič, i. t. d. O njih delih pozneje.

(Konec sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Senožeče 23. svečana 1851. Z veseljem dopišem, da je c. k. okrajna sodnija v Senožečeh pretečeni teden prvo tožbo v slovenskem jeziku pisano prejela. Tožnik je Jože Suša, prvi svetovavc Snožeške županije, spoštovan rodoljub, ki se moško brani, kaj v ptujem jeziku pisaniga podpisati! Slava mu! Večidel pa se na Krasu godi kakor po celim Slovenskim, namreč, da ste kratke hlače in kosmata čepica boljši podpori slovenšine, kakor dolge hlače in visoki klobuki, in da pod rašo za domovino in prirojene pravice bolj vneta serca bijejo, kakor pod gladkem suknom! Slovenski kmet je in bo velikanski in korenjaški steber slovenšine, in naj se mu hoče nar ptujiši jezik vcepiti, zastonj! — Ljubezen do materniga jezika vso ptušino premaga! To terja preték, zdanjost in prihod od Slovenca, da mu ni treba se sramovati svoje velike matere Slave! Z Bogom!

M. V.

Novičar iz Ljubljane.

Po dani obljubi prinesemo danes svojim bravcam iz izverstniga nagovora g. dr. Kavčiča, ki ga je, ko zagovornik toženca o začetku Ljublj. porotnih sodb po g. predsedniku in g. državnemu pravdniku govoril, toliko, kolikor ga nam je v spomin ostalo, kar bravcam naznaniti, se nam toliko potrebniji zdi, ker je zares škoda bilo, de tega govora niso vsi pričujoči razumeli, ker ga je g. dohtar le v nemškem jeziku govoril. Ko je g. dohtar — kakor smo že unidan opomnili — vzrok naznanil, zakaj de svoj nastop le v nemškem jeziku začne, je pozdravil tudi on s serčnim veseljem začetek te nove vstavne naredbe in je narpoprej razložil, kako je po dolгим boju s krivimi presodki vunder očitna in ustna sodba po porotah zmagala, v kateri prisežni možje po zaslišanju toženca in prič, zagovornikov postave in toženiga, po svoji vesti razsodijo: ali je zatoženi „kriv“ ali „ne kriv“, in sodniki po ti razsodbi kazni krivičniga določijo. Razložil je g. dohtar potem ob kratkim zgodovino sodb od nekdanjih časav noter do današnjiga dneva; opomnil je vsih silnih pripomočkov, s kterimi so v starih časih zatožence mučili, de so nehotama mogli obstati, česar so bili obdolženi; zakaj ob času natveze (Tortur) je veljalo pravilo, de vsak, ki je obdolžen, je tudi gotovo kriv.“ Ljudomila cesarica Maria Terezia je odpravila to ravno tako neusmiljeno kakor krivično ravnanje. Razložil je g. dohtar na dalje, kako pravična je nova naprava, de ni več, kakor je dosihmal bilo, en sam človek zatoženca sodnik v dvojim pomenu (zastran krivosti in kazni) in ob enim tudi njegov zagovornik. Dalje je porotnikov imenitno, sveto opravilo razložil, ki niso nobenimu sodniku na tem svetu odgovorni, ampak le svoji vésti in vsigavedijočimu Bogu. Deržavni pravdnik pa je varh postave, in čuje, de se pravica nikakor ne krati. Zagovornik zatoženca ni zagovornik hudodelstva, de bi resniga hudodelnika kazni odtegnil, ampak njegov poklic je le, pripomoči, de se vse natanjko preiše in razjasni, kar je treba, de pride dostikrat skrita resnica na dan, in de se obsodi vsak, kakor je prav. Pri ti priliki je prevzel g. dohtar zagovor vsiga prostiga krajnskiga ljudstva, in je rekel, de se ni čuditi, de se zgodi na Krajnskem pokmetih toliko hudodel, sosebno ubojev, ktere sploh le sirove ljudstva dopernašajo; čuditi se je marveč, de jih ni še več, ker je naše ljudstvo tako silno v omiki zanemarjeno. Pomanjkanje šolskiga podúka, pomanj-

am aliqui dixerunt, inclusam a tergo Galatia, oppidum Mastya Milesiorum, deinde Cromna. Quo loco Nepos Cornelius adjicit Henetos, a quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos credi postulat. Pis.

kanje podučnih bukev v domačim jeziku, iz katerih bi se zamoglo ljudstvo omikati, in serce požlahtniti — je sosebno vse te sirovosti in po nji dopernešenih hudodelstev krivo. Slovenskimu ljudstvu je bil zares dosihmal svet z dilami zabit; nima nobenih zgodovinskih bukev, in zgodovina je, kakor že star pregovor pravi, nar boljši učenica ljudstva; prosti Slovenec ne more nikjer v stare čase in njih prigodbe, in na obnašanje narodov nazaj pogledati, ker nima bukev — za to tudi ne vidi naprej, — on nima zemljopisa, de bi svet poznal, — on nima naravoslovja i. t. d. — z eno besedo: slovenski narod ima clo clo malo taci pri pomočkov, kateri pripomorejo in so neobhodno potrebni k pridoblenju tistih vednost, ktere človeka omikati in sirovosti odtegniti zamorejo. *) Domači jezik, po poprejšni veljavi pahnen iz šol, in prepovedan v kancilijah, si ni mogel pomagati k tisti veljavnosti, ktera je edina rodovitna mati koristnih bukev in narodske omike. Poslednje leta si perzadevajo „Novic“ in „slovensko društvo“ za omiko slovenskiga naroda in perpravljajo pripomočke za njegovo izobraženje — ta namen je ravno tako imeniten, kakor velike hvale vreden. In zdej še eno besedo k vam gosp. porotniki! Vaš poklic je danes nar imenitniši. Vi sodite o poštenju, premoženju, svobodi in življenju svojih bratov. Dobro pazite na vse, kar boste od ene ali druge strani slišali, in sodite po svoji nar bolji vednosti in vésti, zakaj „um in vést“ sta nar višji sodnika na tem svetu. Nikar pa ne pozabite načela ljudomiliga cesarja, ki pravi, de je bolje, 9 krivih oprostiti, kakor 1 nedolžniga krivo obsoditi. Vi niste nikomur, kakor svoji vesti in Bogu odgovorni. Na to, kar svet poreče, nimate porajtati. Poslednjič le samo to še pomislite kar sv. pismo pravi: „Stisto mero, s ktero boste Vi merili, bo tudi Vam enkrat merjeno — ko nas bo Gospod nebes in zemlje na velki sodni dan poklical pred tisto sodbo, ktera bo med vsimi porotami nar bolj pravična!“ — Tako je končal Dr. Kavčič svoj važni nagovor, po katerim se je perva porotna sodba začela. — Povedati imamo še od 3 porotnih sodb, ki so po imenovanjih 4 še bile. Silo veliko ljudj je privrelo k porotni sodbi z Gantarjevo Mino, 21 lét staro déklo iz Vogelja, ki je bila zatožena, de je svojiga nezakonskiga otroka umorila. Sosebno čudno je bilo, toliko mladih gospodičin, ki vunder scer hočejo sramožljive devičice veljati, pri ti sodbi viditi, pri kateri se je skorej celo porodoslovje razlagalo, tako de smemo misliti, de vse te gospodične bi znale zdej kakor dostojno zvedene — babice v službo stopiti. Tudi več gospá!! smo vidili pri ti sodbi; naj si saj to zapomnijo, de zatožena je že prvi dan po porodu mlatila. Zakaj se tudi k takim in sploh k vsim obravnavam mladi fantalini pušajo, ne moremo zapopasti; terjati se sme, de drugo pot naj straža pred vratmi vsaciga odverne, ki nima brade. Vernimo se po tem ovinku k porotni sodbi nazaj. Zatožena ni tajila, de je 13. avgusta otroka rodila; rekla je tudi, de se ji je zdelo, kakor de bi jo bil berž po porodu z levim očesam pogledal in s spodnjim žnabljem pregibnil; kerstila ga je; ker pa dalje ni znamnja življenja od se dal, ga je na svislih v mervo vtaknila in se nató vlegla; otroka je potem v strehi Tičarjeve stare štale skrila, je spet po svojih opraviilih šla — in še le o 3 tednih potem so otroka vsiga sognjitiga našli. Rekla je, de ga je zato skrila, ker se je hudiga očeta bala. Zavolj gnjilobe niso mogli zdravniki nič gotoviga reči, ali je bil otrok živ ali ne; na kostéh, ki niso nikjer zlomljene bile, se ni nobeno znamnje silovite smerti poznalo. Veliko zmešnjavo bil

lahko v Krajnji nemško pisani zapisnik napravil, v katerim se je bralo: „Ich nahm das Kind, bedeckte es mit Heu und legte mich darauf“ Zatožena je v slovenskim rekla „sim otroka vzela, ga v mervo skrila in se nató dolj vlegla.“ „Darauf“ se lahko v 3 pomenu vzame: ali na njega (otroka) — na-njo (mervo) — ali sploh nató ali potem sim se vlegla. Pri ti priložnosti se je očevidno skazalo, kako potrebno je, de se zapisniki v tako poglavnih rečeh po slovensko zapišejo, ker je ena nar bolj obteživnih okoljšin, de se je ona namreč na otroka vlegla, v nemškem jeziku prav dvomljivo zapisana bila. Tudi je bilo na koncu zapisnika pristavljeno, de je bil zapisnik zaslišani, ker ona nemško razume, še enkrat prebran, in od nje popolnoma potujen; zatožena pa je pri poroti terdila, de ona le nektere nemške besede zna. Povabljene priče in g. zdravniki so bili od ene in druge strani križem in prav na tanjko izpraševani. Drugi dan sta g. državni pravdnik, in zagovornik zatožene Dr. g. Ahačič govorila; oba sta z veliko bistrournostjo eden tožbo, drugi brambo zaslišane na tanjko izpeljala. Dr. Ahačič je posebno pomanjkanja djanskih dokazov dopernešeniga hudodelstva opomnil, in nezadostnost nemškiga zapisnika v tako imenitni reči popolnoma razjasnil, brez de bi on s tem hotel verjetnost ali poštenost sodniških uradnikov natolcevat. Po dokončanih govorih so vsi pričijoči komaj dočakali, kako bojo g. porotniki na jim dane vprašanja v tej dvomljivi reči odgovorili. Po posvetovanju, ki je blizo celo uro terpelo, so se g. porotniki iz izbe vernili in na pervo vprašanje: ali je Mina Gantar svojiga otroka s tem vsmertila, de ga je v mervo djala in se nanj vlegla? z 11 glasi proti 1, ne, — na drugo vprašanje: ali je nje živi otrok zato poginil, ker mu ni pri rojstvu potrebne pomoči dala? s 5 glasi proti 7 ne, — na 3. vprašanje pa: ali je skritja poroda kriva? enoglasno, de je tega kriva, odgovorili. Zavoljo zadnjiga prestopka je bila Mina Gantar v ojstri zapor na 6 mescov obsojena. Obnašanje zatožene je bilo precej predèrno. — 21. sveč. je stal Jakob Jerala, po domače Kocjan imenovan, iz Polšice, 30 lét star, zatožen, de jo svojiga očeta ubil. Oče je prišel vès pijan na večer domu, je razsajal po izbi, posebno zoper Jakoba, katerimu je poslednjič skledo v glavo zagnjal, de se mu je kri vlila. Čeravno je dolgo prizanašal, ga je poslednjič vunder jeza zmagala, de verže en kol proti očetu, ki ga na glavo zadene, de okoli pade in umerje. Drugo jutro zgodej se je šel sam k sodi zatožit. Zdravnik Dr. Melcer je dokazal, de rana sama po sebi bi ne bila zadosti za uboj; pa ker je bil stari mož pijan in togoten, tedaj njegovi možgani vsi s kervjo zaliti, je umerl. Scer je Jakob Jerala od vsih prič pohvaljen bil, de je pošteniga zadržanja. Njegov zagovornik g. Dr. Karl Wurzbach je to žalostno prigodbo, ktera se je le prav po nesreči zgodila, porotnikom tako mično in s tako ginljivo besedo razložil, de so stopnjo krivice lahko razsodili, kar je tudi g. državni pravdnik postavi dostojno spoznal. G. porotniki so ga „pregreška zoper varnost življenja“ kriviga spoznali, in po tem g. sodniki na 6 mescov v ojstri zapor obsodili. — Poslednja porotna sodba je bila zoper Franceta in Urbana Zalokarja in Jerneja Koširja iz Most, obdolženih dopernešeniga nevarniga ranjenja. Gosp. Dr. Juli Wurzbach je bil zagovornik in se tudi prav dobriga pravoznanca in govornika skazal. Urban Zalokar je bil na 1 leto, Košir na 8 mescov v težko ječo obsojen — France Zalokar ne kriv spoznan. — Svetovavec deželne sodnije, g. Schmalz, ki je bil predsednik poslednje porote, je sklenil s prav serčnim nagovorom v nemškem in slovenskim jeziku perve porotne

*) Perva porotna sodba je očitno dokazala resnico teh besed. Kolikor je bilo vbojev — toliko je bilo kmečkih fantov, med kterimi mende clo nobeden še brati ne zna; več omike že clo ni misliti. Vred.

sodbe. — Drugo pot bomo sploh govorili zastran porot v Ljubljani. —

Z veseljem naznanimo, da c. k. naj višji sodnija na Dunaji je g. Janeza Navratila, slavnoznana vrednika „Vedeža“ izvolila za kancelista pri imenovani sodni; — izverstni Slovenc bo zamogel pri ti vradii tudi slovenske opravila ročno opravljati.

Slovensko berilo za 1 gimnazijalni razred,

po naukazu visociga c. k. ministerstva bogočastja in úka za vse c. k. gimnazije poterjeno, kjer slovenski jezik ali za materni ali za drugi deželni jezik velja,

se dobí pri meni terdovezano po 22 kraje.

Kdor 12 iztisov vzame, dobí eniga poverh. Tiste gospode, kateri želé za gimnazije po Slovenskim več iztisov imenovaniga berila prejeti, prijazno povabim, mi svoje naročila in denar v frankiranih pismih poslati. Ob enim pa tudi opomnim, da je slavno ministerstvo ukazalo, da se imenovano berilo mora povsod po 22 kraje prodajati.

V Ljubljani 22. svečana 1851.

Jožef Blaznik
založnik slov. berila.

Gospod Dr. Kleeman, c. k. nadzornik gimnazijalnih šol na Štajarskim, Krajskim in Koroškim, kterimu je slavno ministerstvo bogočastja in úka vodstvo sostave slovenskiga berila izročilo, ki so ga mnogi rodoljubi na Slovenskim doversili, je dal vredništvu „Novic“ celi naukaz na znanje, ki ga je od vis. ministerstva od 6. sveč. štev. 927 prejel.

Ker se nam potrebno zdí, imenovani važni naukaz ne le vsim g. pisateljem slov. berila, temuč vsim Slovincam razodéti, ga izročimo v sledečih versticah občinstvu. Gosp. minister takole piše g. Kleemanu:

„Predloženi 1. zvezek slovenskiga berila sim priporočil za vse gimnazije, kjer slovenski jezik ali za materni ali za drugi deželni jezik velja, s to pogodbo, da boste vse poskerbeli, česar je treba, da se bo imenovana knjiga za postavljeno ceno po vsih gimnazijalnih krajih dobivala. Kar knjigo vtiče, za potrebno spoznam, nekatere opombe pristaviti, po kterih se bo moralo pri drugim natisu tega 1. zvezka, kakor tudi pri sledečih zvezkih ravnati. O gramatikalnih in leksikalnih oblikah se najdejo v nji mnoge različnosti; skoraj vsak pisatelj se je o tem ravnal po jeziku svojiga rojstniga kraja ali po svojih jezikoslovnih vodilih, in dostikrat se najde, da ravno tajisti pisatelj piše zdaj tako zdaj tako. Ako ravno dobro prevedim, da dan današnji, ko se slovenski jezik o dóbi razcvetja znajde, se morajo vse različnosti narečja za obveljavnost poganjati, da se občni jezikoslovni zaklad obogati, se mora vunder pri knjigah, za úk v šolah določenih, terjati, da so jezikoslovne oblike, kolikor je le moč, popolnoma edine, ker brez tega se ne da tista gotovost jezika doseči, ki jo je treba v šolah zadobiti, in napredek slovenskiga slovstva (literature) terja že sam po sebi, da se, berž ko je mogoče, edini književni jezik vstanovi. Ker je pa „občni deržavni zakonik in vladni list“ pot nastopil, po kteri se zamorejo vse slovenske podnarečja v jedni književni jezik zediniti, in ker se sme pričakovati, da bo jezik postave (zakona), pospeči-joč izobraženje javniga vradniga jezika, tudi v slovstvu pervenstvo zadobil, se ne branim izreči, da ima ta jezik tudi v šole vpeljan biti. Skerbite tedaj, da bojo gramatikalne oblike in pravopis deržavniga zako-

nika pravilo (Regel) pri sledečih izdajah slov. berila, in da tudi pri družih gimnazijalnih šolskih knjigah se bo po tem pravilu ravnalo. Le tako pisane knjige bom pripustil za učbino rabo.“

Thun s./r.

Čeravno mi nismo nikakor za tiste „oblike“, o kterih se je že veliko „pro“ in „contra“ pisalo, in čeravno nam je in nam bo za slovenski jezik g. Metelkova gramatika (tode ne njegov pravopis) vedno vodilo, moramo vunder očitno spoznati, da se nam prav zdí, da je slavno ministerstvo za šolske knjige jednoličnost pisanja oktroiralo. Oblike so malenkosti, in dokler se za take malovažnosti kavsamo in strastno ravsamo, zamujamo po otročje dragi čas za pisanje Slovincam na vse strani tako potrebnih knjig! Pišite ega ali iga, om ali am: da le koristne knjige v čisti slovenšini na dan spravite. Nam je gramatika perva in glavna stvar; po ti sodimo veljavnost slov. pisatelja, ne pa po „oblikah“ ki so nekterim jedinozveličavne!! To so naše misli. Zato ne branim v „Novicah“ nikomur pisati, kakor mu je drago in ljubo, — ali to nasprot želimo, da naj tudi nam nihče v „malenkostih“ svobode ne krati. Mi pišemo le v podúk narodu: njegova omika je naša naloga, po kteri bomo zvesto ravnali do zadnjiga dihljeja. Ta namen, kolikor je v naši moči, doseči, moramo pa tako pisati, da nas narod lahko razume, — da naše pisanje tudi prost človek rad v roke vzame, in ga — nekatere verstice bravši — ne verže v kot, rekoč: „Kdo vruga bo to bral, saj nič ne razumem.“ Napčna pot je, sedaj, ko imamo ljudstvo še le k branju vabiti, in po branju omikati, v tisti zmesi pisati, ki ni ne slovenski ne ilirski jezik, ampak polután iz obéh; ljudstvo ga clo ne razume, omikani Slovenec pa se tudi o njem potí. Koliko takih knjig se spečá med ljudstvo? Ali jih pisatelji veliko prodajo? Prašajmo knjigoteržce, naj povejo: kaj skušnja kaže? Nič se ne da prenaaglit, sosebno kar jezik naroda vtiče. Naše ljudstvo je še le otrok o branju knjig, pišimo mu po njegovim, če za narod pišemo; scer ne bo imel nobeniga dobička od nas in našiga prizadevanja; popravljajmo le to, kar je napčniga, ponemčani-ga, polahaniga. Ko bomo tako slovenski narod branja mnogih knjig privadili, ko bojo vsi otroci v šolo hodili, in v šoli pripravljeni za razumnost tudi družih besed naših slovanskih bratov, takrat bo prišla dóba Majarjevih pravil, — zdej je po naši občirni skušnji še — ní.

To so misli na našim stanju — z oziram na narod, brez kteriga omike ni nikodar žive narodnosti. S takimi mislimi se pa ne zoperstavljamo hvale vrednimu prizadevanju ediniga južnoslovanskiga književniga jezika, in nar veči srečo in dober uspeh želimo vsim pisateljem na tem polju, kterimu naše ni nasprot, ampak mu le goden in sposoben narod pripravlja. Naj nas iskrena „mladost meče“ v „nespametno stranko starovičev — specifikarjev“ — to nas nikakor ne žali, saj ne vé, kaj dela — mi ne delamo za hvalo „iskrene mladine“, kakor nas tudi ne straši graja protivnih „starih“. Nase vodilo je omika ljudstva, kteriga potrebe dobro poznamo in živo spoznamo, pa tudi vémo, da se mu ne pomaga s samimi „oblikami“, naj bojo „ega“ ali „iga“. Ministerstvu pa smo za njegov dopís na g. Kleemana, v kterim za slov. jezik mnogo veseliga beremo, serčno hvaležni, in radi bomo pomagali, če se naše in naših ravnomislečih prijatelov pisanje tudi z „ega“ in „emu“ natiskuje — v zveličanje „egatov“ in „emutov“; le to jih prosimo: naj sami ne mešajo „ega“ in „iga“, „em“ in „im“ na vsaki 3. versti. Vredništvo.